Abstract

The research study examined the relations between personality traits, coping strategies, and adjustment in adolescents with one of five selected chronic conditions. A total of 1,172 chronically ill and healthy participants aged 12 to 16 were recruited from Poland and from Romania. Five studies were conducted to answer the research questions. Studies 1, 2, and 3 showed a significant impact of health status on the main factors. Chronically ill adolescents reported significantly more social adjustment problems but similar (in Romania) or lower (in Poland) generalized emotional distress than healthy controls. Also, in both countries chronically ill adolescents reported higher Agreeableness and higher frequency of using adaptive strategies while using maladaptive strategies less frequently than their healthy counterparts. Study 4 showed that Emotional Regulation was an important correlate for maladaptive coping, while the remaining four traits were strongly related to adaptive strategies. Study 5 showed that coping strategies partially mediated the effect of Emotional Regulation on adjustment, while Emotional Regulation moderated the effect of maladaptive coping on social difficulties. The mechanism through which personality traits and coping strategies impact adjustment is discussed related to health status and cultural group.

Keywords: personality, coping, adjustment, chronic disease, adolescence

Streszczenie

Celem badań była analiza związku pomiędzy cechami osobowości, strategiami radzenia sobie oraz przystosowaniem u adolescentów z jedną z pięciu wybranych chorób przewlekłych. Badano 1,172 chorych i zdrowych adolescentów w wieku 12 -16 lat, w Polsce i Rumunii. Przeprowadzono pięć badań celem odpowiedzi na postawione pytania. Badania 1, 2 i 3 wykazały istotny wpływ stanu zdrowia na główne czynniki. W porównaniu do zdrowych adolescentów, młodzież przewlekle chora deklarowała więcej problemów w zakresie przystosowania społecznego, ale podobny (w Rumunii) lub niższy (w Polsce) poziom uogólnionego dystresu emocjonalnego. W obu krajach młodzież chora, w porównaniu do grupy kontrolnej, wykazała wyższy poziom ugodowości, częstsze używanie adaptacyjnych strategii radzenia sobie oraz rzadsze stosowanie tych dezadaptacyjnych. Badanie 4 potwierdziło istotną korelację regulacji emocjonalnej i dezadaptacyjnego radzenia sobie, podczas gdy pozostałe cztery cechy były związane z radzeniem adaptacyjnym. Badanie 5 wykazało, że strategie radzenia sobie częściowo pełniły rolę mediatora wpływu regulacji emocjonalnej na przystosowanie, a regulacja emocjonalna moderowała wpływ dezaptacyjnego radzenia sobie na trudności społeczne. W świetle wyników opisanych badań działanie mechanizmów, za pomocą których cechy osobowości i strategie radzenia sobie wpływają na przystosowanie, jest dyskutowane w odniesieniu do stanu zdrowia i różnic kulturowych.

Słowa kluczowe: osobowość, radzenie sobie, przystosowanie, choroba przewlekła, adolescencja